

Mødeprogram januar 2018 – februar 2018

Lepidopterologisk Forenings møder afholdes i Universitetsparken 15, indgang 3, 2100 Kbh. Ø. Indgangen ligger i gården bag Zoologisk Museum. Dørene vil være åbne fra ca. 19.15 til 19.35.

Engangs-parkeringsbilletter til museets område kan fås i indgangen af dørvogteren.

Torsdag 11/1 **Årets billeder.**
Medlemmerne viser **billeder fra 2017-sæsonen**. Alle **korte (ca. 10 minutter) indslag** er velkomne, det vil sige omkring **20-30 billeder**. Der er computer og projektor i mødelokalet. Har I længere serier, som I gerne vil vise, så book en hel aften med billeder og fortællinger.

Torsdag 25/1 **Generalforsamling.**
Dagsorden ifølge vedtægterne:

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning om foreningens virksomhed i det forløbne år.
3. Det reviderede regnskab for det forløbne driftsår fremlægges af kasserer Carsten Hviid til generalforsamlingens godkendelse.
4. Behandling af indkomne forslag, herunder fastsættelse af årets kontingent.
5. Valg af bestyrelse og suppleant.
På valg er: Knud Bech, Carsten Hviid, Erik Steen Larsen og Martin Bjerg samt suppleant Kristian Graubæk. Alle, på nær Knud Bech, er villige til genvalg.
6. Valg af formand. Christian Videnkjær er villig til genvalg.
7. Valg af redaktør. Arne Viborg er villig til genvalg.
8. Valg af to revisorer samt revisorsuppleant. Asbjørn Christensen og Søren Fisker er villige til genvalg. Det samme gælder for revisorsuppleant Danny Nilsson.
9. Eventuelt.

Eventuelle forslag til generalforsamlingen skal ifølge vedtægterne være bestyrelsen i hænde underskrevet **senest 14 dage før generalforsamlingen altså senest 10. januar**.

Torsdag 8/2 **Kvantitative analysemetoder og sommerfugle.**
Michael Kavin vil gennem tal, grafer, kort og **Bugbase** fortælle om forskellige analysemetoder i forhold til sommerfugle samt specifikt om hvordan, det er gået med **natsommerfuglene i Danmark fra 1995 til 2015**.

Torsdag 22/2 **Liberia.**
Knud Larsen vil fortælle samt vise billeder og dyr fra hans første **ekspedition til det vestafrikanske land Liberia**, hvortil han rejste tre uger i maj-juni 2017 sammen med Michael Ochse fra Tyskland. Det var en ekspedition, hvor **alt, der kunne gå galt, gik galt** samt lidt til, men alligevel en fantastisk rejse. Liberia er en ung nation og et af de fattigste lande i Afrika med en nyere historie med frihedsbevægelse, borgerkrig af den helt grusomme slags, Ebola og Afrikas første kvindelige præsident samt en ufattelig imødekommende befolkning. Turen gik til landsbyen Kumgbo 200 km inde i **Gola Forest** på grænsen til Sierra Leone, som er **Vestafrikas sidste store "uberørte" regnskov**,

hvor det regner mellem tre og fem meter om året. I landsbyen midt i skoven er man 10 timers kørsel fra nærmeste telefonforbindelse. Knud vil fortælle om livet i landsbyen, sociale relationer, kampen for at overleve og bloddiamanter.

I den anden halvdel af sit foredrag vil vi blive præsenteret for nogle **nye arter for videnskaben**. Det er arter fra den meget **specielle og ældste underfamilie af Tortricidae nemlig Chlidanotinae**. Vi vil høre om deres levevis, udbredelse og slægtskabsforhold. Desuden vil det indsamlede materiale fra turen blive vist med fokus på den store artsdiversitet, der findes i området.

Vigtigt nyt om fredning af dagsommerfugle

Den 21. september offentliggjorde Naturstyrelsen på deres hjemmeside, (se link længere nede eller brug link på foreningens webside), at det **ikke længere er tilladt at samle rødlistede dagsommerfugle på Naturstyrelsens arealer**, samt at en **overtrædelse vil blive anmeldt til Politiet**. Desuden meddelte man, at Naturstyrelsen kan give tilladelse til indsamling af natsommerfugle, men kun hvis det indgår i et videnskabeligt forskningsprojekt. "Natsommerfugle" blev dog hurtigt ændret til "dagsommerfugle". Hverken de entomologiske foreninger eller de naturhistoriske museer har modtaget nogen form for orientering eller information om dette udspil, så **vi ved ikke andet, end hvad der skrives på Naturstyrelsens webside**.

Forbuddet, som er rent administrativt, begrundes med adgangs bekendtgørelsens § 28, stk. 1, nr. 6 (se link længere nede eller brug link på foreningens webside). Paragraffen har været der siden 1992, men først nu mener Naturstyrelsen åbenbart, at formuleringen kan fortolkes som et generelt forbud mod indsamling af insekter.

Bekendtgørelsens § 28 siger:

På strandbredder, andre kyststrækninger, klitfredede arealer, i skove, på udyrkede arealer og på veje og stier i det åbne land er ikke tilladt følgende:

1. Fiske i søer, damme og vandløb.
2. Beskadige træer og buske.
3. Beskadige eller fjerne skoveffekter, herunder brænde og kvas.
4. Tage grene af træer og buske samt omhugge, opgrave eller oprykke træer, buske eller anden vegetation. I skove, der ejes af staten, kommuner, Folkekirken eller offentlige stiftelser, er det dog tilladt at skære eller klippe kviste af løvtræer, der er over 10 m høje.
5. Foretage erhvervsmæssig indsamling af nødder, bær, svampe, frø og kogler, blomster, urter, grene, kviste, mos og lav m.v. Indsamling i begrænset omfang til privat brug er tilladt. Kogler må dog kun tages fra skovbunden. Grene og kviste må ikke indsamles i bevoksninger, hvor der oparbejdes pyntegrønt.
6. **Skræmme eller på anden måde forulempe dyrene eller beskadige huler og reder, yngel og æg.**
7. Drive handel.
8. Opstille telte og lign.
9. Udvide støjende adfærd, herunder benytte radioer og andre musikapparater, højtalere, musikinstrumenter o. lign. på støjende måde.
10. **Benytte metaldetektorer m.v., projektører eller andet stærkt lys.**
11. Klatre med brug af sikringsudstyr eller andre hjælpemidler.

Eftersom adgangs bekendtgørelsen ikke omtaler hverken dagsommerfugle eller insekter i det hele taget, kan Naturstyrelsens udspil kun tolkes som, at **al indsamling af insekter på styrelsens arealer er forbudt**, men at man kun agter at håndhæve forbuddet for de rødlistede dagsommerfugle.

Listen på Naturstyrelsens hjemmeside omfatter 37 dagsommerfuglearter, hvoraf de fleste er kategoriseret som truede i følge rødlistevurderingen fra 2003. Dog er to arter, ilia (*Apatura ilia*) og

spejlbredpande (*Heteropterus morpheus*), medtaget, selvom de ikke er på rødlisten (se den komplette artsliste på Naturstyrelsens hjemmeside).

Kun ganske få af vores medlemmer samler dagsommerfugle, men det er bekymrende med den mistænkeliggørelse, der derved skabes i forhold til generelt at bevæge sig med net i naturen og til indsamling af insekter i det hele taget.

Lepidopterologisk Forening og de øvrige entomologiske foreninger har for mange år siden vedtaget og gentagne gange meddelt, at det ikke er acceptabelt at indsamle af truede populationer af insekter. Et forbud mod indsamling alene sikrer dog ikke de truede arters overlevelse. Vi havde hellere set en reel og saglig begrundet fredning af et antal relevante arter gennem artsfredningsbekendtgørelsen, ledsaget af seriøse handleplaner, frem for dette højst uklare udspil.

Bestyrelsen i Lepidopterologisk Forening forventer selvfølgelig, at vores medlemmer både sætter sig ind i og efterlever Naturstyrelsens forbud.

Årsmøde

Årsmødet afholdes i år af Lepidopterologisk Forening i **weekenden 17.-18. marts**. Mødet afholdes i **"Værestedet", Vestre Kvartergade 22, 2650 Hvidovre**, da vores hidtidige tilholdssted, på grund af nye betalingsregler for brug af Københavns Universitets lokaler, er blevet alt for dyrt. **Når tiden nærmer sig vil elektronisk tilmeldingskupon og program** kunne findes på forsiden af **www.lepidoptera.dk**.

Kontingent

På nuværende tidspunkt, snart et år efter sidste rettidige indbetaling, har vi stadig 20 restanter. Se betalingsinformation på www.lepidoptera.dk → Info og kontakt. Kontakt venligst kasserer Carsten Hviid, (cah@tdc.dk), telefon 45 95 12 01, ved spørgsmål eller betalingsproblemer. Som noget nyt kan du også anvende **MobilePay**. Send DKK 325,- til 21 46 21 23. Husk at påføre navn.

Macrofundlisten 2017

Husk at få indtastet alle dine 2017-fund, både fælde og øvrige, i Bugbase meget gerne inden 31. december 2017. Allerseneste indtastning er 11. marts 2018. Hvis du ikke selv har mulighed for at indtaste dine fund, så mail dem til Knud Bech på knudbech1@gmail.com.

Artikler

Vi **mangler fortsat stof** til de kommende numre af **Lepidoptera** og vil derfor gerne **opfordre jer alle til at forfatte** større eller mindre artikler og notitser. **Kontakt venligst vores redaktør Arne Viborg** på arvi@phmetropol.dk.

Brugbare links

<http://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/regler-i-naturen/dagsommerfugle/> . Opslag om forbud mod indsamling af rødlistede dagsommerfugle på Naturstyrelsens arealer.
www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=182079 . Adgangsbekendtgørelsens § 28, stk. 1, nr. 6.
www.sciencemag.org/news/2017/05/where-have-all-insects-gone . Hvor er alle insekterne blevet af?
Husk at mødeprogrammet også ligger på www.lepidoptera.dk, hvor linkene er lidt lettere at bruge.

Mødehusker

Har I husket et melde jer til vores **mødehusker**, der sender mail om det næste møde i foreningen fire dage før. **Tilmelding på forsiden af www.lepidoptera.dk**.

Opslag

Støtte til entomologiske projekter: **Schjøtz-Christensens Mindefond**. Se bagerst i dette mødeprogram.

Mødereferater

Torsdag den 14/9. Sommerens oplevelser.

Mødesæsonen blev skudt i gang, da 6 medlemmer troppede op og berettede lystigt om sommerens oplevelser. Fra ture i Danmark blev observationer af gråbåndet bredpande fra store dele af nordkysten på Læsø nævnt. Over 50 eksemplarer, her i blandt flere i parring, var blevet set på et par dage i Kristi Himmelfartsferien. Aftenen bød på flest beretninger fra udlandet, hvor oplevelser fra øerne Cypren, Sicilien og Seychellerne blev omtalt i lystige vendinger. Aftenens gyserhistorie stod Nikolaj Kleissl for, da han fortalte om sin sommerfugletur til Bolivia, der var endt med tre dage i kunstigt koma og flere ugers hospitalsindlæggelse grundet gul feber, der ellers ikke var konstateret i landet de seneste 10 år. Sygdommen har heldigvis ikke taget lysten fra Nikolaj, der til vinter drager på tur til Bolivia igen, for som han sagde, "nu er jeg jo "vaccineret", så myggene kan bare komme an".

Torsdag den 28/9. Nationalpark Skjoldungernes Land og dagsommerfugle.

Søren Grøntved Christiansen fortalte for 14 interesserede tilhørere om nationalparkens tilblivelse. Områdets areal er på 170 km², hvor de 108 km² er land. Størstedelen af nationalparkens landareal er landbrugsjord. Vi hørte om lodsejernes interesse for etableringen af nationalparken, om kommunegrænser, vanskelige samarbejdsformer, naturindhold, forvaltning og mulige fremtidige tiltag. Nationalparkens budget er på 7,5 millioner kr. årligt, hvoraf dog kun de 40 % skal gå til naturformål. Vi fik derefter en artsgennemgang af områdets nuværende og tidligere dagsommerfuglefauna. De tilbageværende sjældnere arter omfatter blandt andet Danmarks bedste bestand af engperlemorsommerfugl og Sjællands så godt som sidste nogenlunde bestand af skovperlemorsommerfugl. Desuden forekommer af andre fine arter endnu hvid admiral, kejserkåbe, brunlig perlemorsommerfugl, dukatsommerfugl og guldhale på naturparkens arealer. Vi fik også en rundtur på seks af de bedste skovenge, nogle af nationalparkens kronjuveler, og hørte om drift og pleje gennem høslæt. Der blev diskuteret slåningstidspunkt, bortkørsel og meget andet. Det var en fin aften med interessante fortællinger og gode diskussioner.

Torsdag den 12/10. Klassifikation, artsbeskrivelser og navne. En biosystematikers bekendelser.

Thomas Simonsen gav 14 tilhørere en grundig og humoristisk gennemgang af klassifikation, artsbeskrivelser og navne med særlig henblik på entomologien. Der blev lagt ud med en spændende historisk gennemgang krydret med både pikante og overraskende detaljer. Vi hørte om de gamle grækere fra Thales fra Milet over Aristoteles og Teophrastos til Pedanius Dioscorides. Vi blev introduceret til Albertus Magnus og Andreas Caesalpinus beskrivelser af planter og dyr fra middelalderen. Historien blev over Kopernikus, Vesalius, Caspar Bauhin og John Ray ført frem til Linnés banebrydende Systema Naturae, hvor 10. udgaven fra 1758, hvor han klassificerede 440 dyr og 7700 planter, stadig er udgangspunkt i forhold til videnskabelig navngivning af dyr. Desuden blev fortalt om danske I.C. Fabricius, der anses som entomologiens fader, og som beskrev mere end 10.000 insektarter.

Derefter blev vi indført i nomenklaturens og taksonomiens verden, hvor vi hørte om International Commission on Zoological Nomenclature (ICZN) og fik en kort gennemgang af de mange taksonomiske begreber som synonymy, homonymy, nomen nudum, nomen suppressum, holotyper, lectotype, neotype, iconotype, paratype samt lidt om navnehævd. Til slut fortalte Thomas om sit eget arbejde med Australiens Hepialider, blandt andet om nye arter, han havde fundet. Spændende aften.

Torsdag den 26/10. Viklerslægterne *Pammene*, *Cydia* og *Dichrorampha*.

Eivind Palm var denne aften inviteret til at fortælle om ovenstående viklerslægter og lagde ud med de 39 europæiske arter af slægten *Pammene*. Deres biologi og udbredelse blev præsenteret og krydret

med forskellige samlertips. Arterne i slægten er solskinselskende dagflyvere, der sjældent går på lys. Larverne overvintrer i sidste stadie beskyttet i en kokon under barken på træer. Blandt de mange fif med hensyn til kendetegn og identifikation fortalte Eivind, at den sorte farve hos nogle af *Pammene*-arterne tenderer til brun hos ikke friske dyr, hvilket kan gøre bestemmelsen ekstra vanskelig, især hvis eksemplarerne i bøgerne er fotos af ældre dyr.

Efterfølgende kom turen til bonusslægten *Grapholita*, hvis arter generelt flyver lidt senere på dagen end *Pammene*-arterne. *Grapholita*-larverne er modsat *Pammene*-larverne ikke færdigudviklet inden overvintring. Tilhørerne fik som ved den forrige slægt en grundig gennemgang af de i alt 25 arter i Europa. Herefter to Eivind hul på slægten *Cydia*, der huser 49 arter på vores kontinent. For blot at give et eksempel på artskenndskab kan nævnes, at larven af *Cydia conicolana* overvintrer og der ikke er tegn på gnav, før den klækker. Hele udviklingen foregår inde i et enkelt frøskæl af en fyrrekogle. Størst klækkeprocent fås, hvis man venter til april-maj med at samle koglerne ind.

Eivind afsluttede med at afsløre, at *Cydia pactolana* muligvis har en ubeskrevet søsterart, men nærmere undersøgelse mangler endnu at blive foretaget. Da aftenen var stærkt fremskreden blev slægten *Dichrorampha* gemt til en anden god gang. Et inspirerende, underholdende og lærerigt foredrag, der havde fortjent et større publikum end de seks medlemmer, der mødte op denne aften.

Torsdag den 9/11. Galler.

Simon Haarder fortalte engageret og medlevende for 18 interesserede tilhørere om gallernes vidunderlige og skræmmende verden. Vi hørte om, hvordan det er udefra kommende dyr, som forårsager abnorm cellevækst hos mange forskellige planter. Vi så mange eksempler på galletyper og hørte om, hvordan fluer, bier, hvepse, amøber, svampe, trips, bladlus, mider og myg danner galler. Vi blev introduceret til inkviliner, som dækker over forskellige former for gæster i gallerne, og de mange arts-specifikke parasitter og hyperparasitter, som er bundet til galledannerne. Herefter fik vi en gennemgang af galmyggenes forunderlige, tro det eller ej, verden. Vi hørte desuden om galhvepse fra eg og roser, fik litteraturtips og tjekkede medbragte galler for indhold. Fantastiske kræ og fin aften, hvor en del af os nok blev inspireret til at gå på opdagelse i gallernes verden.

Torsdag den 23/11. Marokko – et af de få tilgængelige lande i Nordafrika.

Carsten Hviid indledte sit foredrag med at præsentere de 13 fremmødte for nogle faktuelle oplysninger om Marokko, hvorefter der blev zoomet ind på de fire ture, det indtil videre er blevet til. Tidsmæssigt var turene enten foretaget i de sene vinter måneder eller omkring månedsskiftet maj-juni. Der blev vist interessante lokalitetsbilleder fra blandt andet Paradisdalen i Høje Atlas men også fra de mere frodige kystområder. Generelt var græsningstrykket voldsomt i bjergene forårsaget af tusindvis af geder. Dog havde det vist sig, at vegetationen nær byerne var knapt så medtaget. På trods af nedgræsningen kom der mange dyr til de medbragte lysfælder, så dagenes lyse timer blev i høj grad anvendt på at sortere og identificere nattens fangst. Det var derfor meget begrænset hvor mange dagsommerfugle, der var blevet observeret eller taget billeder af. Carsten havde til gengæld medbragt 5-6 kasser af de indsamlede natsværmere, primært ugler, som efter foredraget blev flittigt studeret. Her kunne deltagerne som bonus også se nærmere på en ny art for Danmark, *Spodoptera cilium*, indsamlet på Skallingen den 15.-16. oktober 2017.

Med lepidopterologisk hilsen og ønsket om en god jul og et godt nytår, på bestyrelsens vegne

Christian Videnkjær & Martin Bjerg

Lepidopterologisk Forening, Lærkehaven 3, 2980 Kokkedal, info@lepidoptera.dk, www.lepidoptera.dk

NATURHISTORISK MUSEUM
AARHUS

Afdelingsleder, dr. phil. Børge Schjøtz-Christensens og fru Kit Schjøtz-Christensens Mindefond

Støtte til entomologiske projekter

Afdelingsleder, dr. phil. Børge Schjøtz-Christensens og fru Kit Schjøtz-Christensens Mindefond indkalder hermed ansøgninger til næste uddelingsrunde. Fonden har til formål at styrke Naturhistorisk Museums videnskabelige samlinger af leddyr (insekter, edderkopper mv.), hvorfor det indsamlede materiale efter endt bearbejdning normalt, og efter nærmere aftale overgives til museet. Dette er dog ikke til hinder for, at dele af det indsamlede materiale kan forblive hos indsamleren permanent eller i en periode.

I disse år støtter fonden især projekter og initiativer, der har fokus på kortlægning og sikring af den danske biodiversitet. Projekter, der omhandler ø-fauna eller faunaen i truede naturtyper (hede, overdrev, egekrat, urørt skov etc.) eller -substrater (gødning, svampe, dødt ved, ådsler) vil derfor særligt nyde fremme, hvilket også gælder projekter, der undersøger effekten af forskellige forvaltningstiltag. I særdeleshed ønsker fonden at stimulere interessen for terrestriske leddyr hos studerende og andre unge naturhistorikere, som stærkt opfordres til at søge.

Fonden uddeler årligt i størrelsesordenen 25.000 kr. Ansøgninger modtages løbende og behandles på et årligt møde primo marts.

Ansøgninger stiles pr mail til Museumsdirektør Bo Skaarup på bs@nathist.dk. Der benyttes intet ansøgningskema, men ansøgningerne bør som minimum indeholde en projekttitel, projektbeskrivelse, tidsplan, økonomi og kontaktoplysninger.

"Afdelingsleder, dr. phil. Børge Schjøtz-Christensens og fru Kit Schjøtz-Christensens Mindefond" har til formål at støtte entomologiske indsamlinger i det palæarktiske område til fordel for Naturhistorisk Museums samlinger.

Børge Schjøtz-Christensen var i mange år afdelingsleder i den entomologiske samling på Naturhistorisk Museum og forestod mange videnskabelige undersøgelser af billefaunaen på Molslaboratoriets arealer.

Fondens bestyrelse består af lektor Palle Jørum, lektor Arne Lindebo Hansen og museumsdirektør Bo Skaarup (formand). Museets entomologer deltager i bestyrelsesmøderne.